

פרשת וארא תשפ"ב – למה עשר מכות ולא פחות?

1. **שמות ו:** וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני י-ה-ו-ה: וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא- ל ש-די ושמי י-ה-ו-ה לא נודעתי להם: וגם הקמתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגריהם אשר גרו בה ... לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלת אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה - **אור החיים:** צריך לדעת מה דיבר 'אלוקים'?

שמות רבה ג, ו: אמר הקב"ה למשה: שמי אתה מבקש לידע? **לפי מעשי אני נקרא:** פעמים שאני נקרא ב'אל שדי', ב'צבאות', ב'אלוקים', ב'ה", כשאני **דן את הבריות אני נקרא 'אלוקים'**, וכשאני עושה מלחמה ברשעים אני נקרא 'צבאות', וכשאני תולה על חטאיו של אדם אני נקרא 'אל שדי' וכשאני **מרחם על עולמי אני נקרא 'ה" שאין ה' אלא מדת רחמים.**

שמות א-ב: ותיראן המילדת את האלוקים... ויטב אלוקים למילדת וירב העם: ויהי כי יראו המילדת את האלוקים ויעש להם בתים. **החל מפרשת הסנה:** וירא מלאך י-ה-ו-ה אליו בלבת אש מתוך הסנה ... וירא י-ה-ו-ה כי סר לראות ... ויאמר י-ה-ו-ה ראה ראיתי את עני עמי [וכך עד סוף פרשת בא].

2. **שמות רבה טו,** ו: וכי לא היה יכול הקב"ה להציל ישראל מיד מצרים במכה ראשונה?

תורת חיים על השס סנהדרין צח [הרב אברהם חיים שור, מגדולי רבני גליציה לפני כארבע מאות שנה]: (מסופר שם בגמרא שרבי יהושע בן לוי ראה את משיח כשהוא יושב על פתח העיר רומי בין החוליים והמצורעים, ופותח תחבושת אחת ומחליפה ואחר כך עוד תחבושת ומחליפה, אבל לא את כל התחבושות יחד, כדי להיות מוכן אם ייקרא לגאולה) - תימה כי מיעכב פורתא כדי קשירת נגע אחד שהוא כהרף עין מאי הוי? ויש לומר דאיתא במדרש והביאו רש"י בפרשת בא, 'ויהי בעצם היום הזה יצאו צבאות בני ישראל מארץ מצרים' - שכיון שהגיע הקץ לא עיכב המקום כהרף עין. והטעם לפי שישראל לא היו ראויין להגאל מצד מעשיהן, ולא נגאלו אלא מפני שהגיע השעה שקבע לגאלם ואילו עבר הזמן אפילו כהרף עין מיד היה מקום למקטרג 'אלו עובדי עבודה זרה ואלו עובדי עבודה זרה'. והיינו דאיתא במדרש 'ואכלתם אותו בחפזון' זה חפזון שכינה, שהיתה ממהרת מפני המקטרגים. והיינו טעמו של בן דוד שחושש לעכב כדי קשירת נגע א', כדי שלא יעבור זמן הקץ מפני המקטרג.

משנה עדיות ב, ו: **משפט המצרים שנים עשר חודש** ... משפט רשעים בגיהנום שנים עשר חודש. **ראש השנה י, ב:** בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים. **שמות רבה ה, יט:** 'ויצאו נוגשי העם' [שהכבידו הגזרה לקושש קש לתבן] - הלך משה למדין ועשה שם שישה חדשים [עד ראש השנה]. **מהרז"ו על שמות רבה שם:** צע"ג שהרי משפט המצרים היה שנים עשר חודש (ומשה התכסה לשישה חודשים), ומובא שכל מכה שימשה חודש ימים (ואיך נכנסו עשר מכות בשישה חודשים)? נאמר בתורה ששש מכות היו בהקדמת התראה לפרעה - דם צפרדע ערוב דבר ברד ארבה, ושלוש מכות ניתנו בלא התראה - כינים, שחין וחשך. ולכן כל אחת משש המכות שהייתה בהקדמת התראה נמשכה חודש ימים (שלושה שבועות התראה ושבע המכה עצמה). ואילו האחרות נמשכו רק שבוע של המכה עצמה. ביחד שישה חודשים ושלושה שבועות, וצריך לומר שהתכסה מהם רק חמישה חודשים ותשעה ימים (והמכות החלו מעט לפני ראש השנה).

3. **בעש"ט:** נאמר בירמיהו 'אֲשֶׁר שָׁמַתְּ אֶתֹת וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה, וּבְיִשְׂרָאֵל וּבְאֶדְם וּתְעַשֶׂה לָךְ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה'. ולכאורה מהו 'אותות מופתים עד היום הזה... בישראל?' אלא מכות מצרים ממשיכים ב'ישראל וב'אדם... יש בהם את יסודות האמונה לכל שאלה שתעלה לפניך בכל עניין. דם: לך אל פרעה **בבוקר** ... ואמרת אליו ... שלח את עמי. צפרדע: **בא אל פרעה** ואמרת אליו. כינים: **נטה את מטך** והך את עפר הארץ. ערוב: השכם **בבוקר** והתייצב לפני פרעה ... דבר: **בא אל פרעה** ודיברת אליו ... שלח את עמי ויעבדני. שחין: **קחו לכם מלא חופניכם פיה**. ברד: **השכם בבקר** והתייצב לפני פרעה. ארבה: **בא אל פרעה**. חשך: **נטה ידך על השמים ויהי חושך**.

לקוטי שיחות לו/34: המכות לא נועדו רק לשחרר ישראל, אלא היה בהם גם עניין בפני עצמו. הנה האריך האברבנאל שפרעה חלק על משה בשלושה שורשים: הכחיש מציאות ה', הכחיש השגחתו בדרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו, והכחיש שהאלוקה יכול לשנות הטבע ולחדשם כרצונו. ועל זה באו ג' קבוצות המכות: דצ"ך באו לאמת את עצם מציאות הא-ל (ולכן נאמר בתחילתן 'בזאת תדע כי אני ה'). ג' המכות עד"ש באו לאמת השורש השני, שהקב"ה משגיח על כל (כמו שנאמר בהן שהן הזיקו רק למצרים, וזהו שנאמר בתחילתן 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ'). ובאח"ב הוכיחו שיכול לשנות הטבע כרצונו (שהטבע התבלבל לגמרי, וזהו שנאמר 'בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ').